

Asia: VN/23332/2026

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi datakeskusrekisteristä

Lausunnonantajan lausunto

Soveltamisala: 0,5 megawatin raja-arvo ja turvallisuuspoikkeus (1 §)

atNorth kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä ja lainvalmistelijoita erittäin hyvästä ja perusteellisesta valmistelutyöstä sekä rakentavasta lausuntomenettelystä. Esitysluonnos on selkeästi jäsennelty, ja sen tavoitteena oleva viranomaisten ennakoivan tilannekuvan parantaminen on perusteltu.

atNorth pitää 0,5 megawatin ilmoitusrajaa perusteltuna. Raja vastaa EU datakeskusten energiatehokkuusraportoinnissa sovellettavaa rajaa ja tukee eri sääntelyjen välistä johdonmukaisuutta.

Lain soveltamisalaa ja erityisesti käsitettä ”suunniteltu asennetun tietotekniikan tehontarve” tulee kuitenkin täsmentää. Lisäksi tulee määritellä selkeästi, milloin erilliset rakennukset, kampukset ja vaiheittain toteutettavat laajennukset kuuluvat samaan datakeskuskokonaisuuteen.

Vaiheittain toteutettavien laajennusten yhteenlaskemisen tulee perustua vain tiedossa oleviin ja realistisesti suunniteltuihin laajennuksiin. Hankkeen teoreettista enimmäiskapasiteettia, pitkän aikavälin potentiaalia tai epävarmoja suunnitelmia ei tule ottaa huomioon ilmoitusvelvollisuutta määritettäessä.

Soveltamisen tulee perustua hankkeen senhetkiseen, vilpittömässä mielessä tehtyyn ja saatavilla oleviin tietoihin perustuvaan arvioon. Arvion myöhempi muuttuminen ei saa sellaisenaan merkitä virheellistä ilmoitusta tai ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiä.

Lisäksi 1 §:ään tulisi lisätä selkeä turvallisuuspoikkeus. Lain soveltamisalan ulkopuolelle tulisi rajata datakeskukset, joita käytetään yksinomaan puolustukseen, väestönsuojeluun tai muuhun vastaavaan kansallisen turvallisuuden tarkoitukseen. Vähintään lain perusteluissa tulee täsmentää, miten turvallisuusperusteisesti arkaluonteisten kohteiden tietoja käsitellään.

Ilmoitusvelvollisuuden ajankohta (5 §)

atNorth pitää lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisena, että ilmoitus tehdään investointipäätöksen jälkeen mutta ennen rakentamisen aloittamista. Investointipäätöksellä tulisi tarkoittaa tosiasiallista päätöstä hankkeen toteuttamisesta, ei alustavaa suunnitelmaa, kapasiteettivarausta tai muuta hankkeen varhaisempaan kehitys- tai selvitysvaiheeseen liittyvää päätöstä.

Kaikki 6 §ä tarkoitetut tiedot eivät välttämättä ole saatavilla ilmoitusajankohtana. Erityisesti sähkötehoa, vuosittaista sähkönkulutusta, energiatehokkuutta, työllisyysvaikutuksia, varavoimaa, energiavarastointia, kulutusjoustoja ja hukkalämmön hyödyntämistä koskevat tiedot voivat täsmentyä suunnittelun edetessä.

Lainsäädännössä ja sen perusteluissa tulee selkeästi todeta, että alustavat arviot, vaihteluvälit ja vaihtoehtoisia toteutusskenaarioita kuvaavat tiedot hyväksytään silloin, kun lopullisia tietoja ei vielä ole saatavilla. Arvion myöhempi muuttuminen ei saa sellaisenaan merkitä ilmoituksen oikaisutarvetta, rikkomusta tai valvontatoimenpidettä.

Ilmoituksen yhteydessä toimitettavat tiedot sekä tietojen toimittamisesta poikkeaminen (6 §)

atNorth pitää ehdotettua tietosisältöä pääosin lain tavoitteiden kannalta ymmärrettävänä. Ilmoitettavien tietojen tulee kuitenkin olla välttämättömiä kansallisen tilannekuvan muodostamiseksi ja oikeassa suhteessa tähän tarkoitukseen.

Sähkönkulutusta ja sähkötehon tarvetta koskevien viiden vuoden arvioiden tulee perustua senhetkiseen realistiseen arvioon. Ilmoitusvelvolliselta ei tule edellyttää hankkeen teoreettisen enimmäiskapasiteetin, epävarman pitkän aikavälin potentiaalin tai toteutumattomien vaihtoehtojen ilmoittamista. Arvioiden ja vaihteluvälien käyttö tulee sallia aina, kun hankkeen lopullinen rakenne tai aikataulu ei ole vahvistunut.

Käyttötarkoitusta koskevat tiedot tulee voida ilmoittaa yleisellä tasolla. Ilmoitusvelvollisuuden ei tule edellyttää asiakkaiden nimiä, asiakasryhmien nimeämistä, yksittäisiä asiakaskohtaisia tietoja tai tietoja yksittäisistä työkuormista. Ilmoitettavista tiedoista ei myöskään saa voida päätellä yksittäisiä asiakkaita tai asiakasratkaisuja.

Omistusta ja määräysvaltaa koskevien tietojen ilmoittaminen tulee rajata niihin oikeushenkilöihin ja tahoihin, joilla on tosiasiallinen ja merkityksellinen asema datakeskuksen omistuksen tai

määräysvallan kannalta. Koko konsernin omistus- tai yhtiörakennetta ei tule edellyttää ilmoitettavaksi ilman selkeää yhteyttä datakeskuksen omistukseen tai määräysvaltaan.

Työllisyysvaikutuksia koskevien tietojen tulee perustua kohtuullisiin arvioihin. Ilmoittajalta ei tule edellyttää yksityiskohtaisia tietoja alihankkijoista, alihankintaketjuista tai yksittäisistä työntekijöistä.

Varavoimaa, omaa energiantuotantoa, energiavarastointia, kulutusjoustoja ja hukkalämmön hyödyntämistä koskevat tiedot tulee voida ilmoittaa yleisellä ja riittävän korkealla tasolla. Ilmoitusvelvollisuuden ei tule ulottua turvallisuusjärjestelyjen tai muiden kaupallisesti tai turvallisuuden kannalta arkaluonteisten teknisten yksityiskohtien ilmoittamiseen.

Jos tiedot eivät ole ilmoitusajankohtana saatavilla, niiden ilmoittamista tulee voida lykätä. Myöhemmin saataville tulevien tietojen toimittamiselle tulee antaa kohtuullinen määräaika. Tietoja, jotka on jo toimitettu EU datakeskustietokantaan, ei tule edellyttää ilmoitettavaksi uudelleen siltä osin kuin EU-raportointi kattaa kyseiset tiedot.

Lakiin tai sen nojalla annettavaan asetukseen tulee sisällyttää yhdenmukaiset määritelmät, mittayksiköt ja raportointiohjeet. Näin varmistetaan eri hankkeista toimitettavien tietojen vertailukelpoisuus.

Muutoksista ilmoittaminen ja muutosilmoitusten ajankohta (7 §)

atNorth pitää tarkoituksenmukaisena, että omistusta, määräysvaltaa, ylläpitäjää sekä hankkeen tai toiminnan keskeyttämistä tai päättymistä koskevista muutoksista ilmoitetaan.

Muiden muutosten osalta ilmoitusvelvollisuuden tulee koskea vain olennaisia, pysyviä ja toiminnan laajuuteen tai luonteeseen merkittävästi vaikuttavia muutoksia. Tavanomaiset suunnittelu-, hankinta- ja toteutusvaiheen tarkennukset tulee rajata ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle.

Ehdotetut 10 prosentin ja 100 kilowatin kynnsarvot ovat perusteltuja, mutta niiden soveltaminen tulee täsmentää. Kynnsarvojen tulee olla selkeitä, objektiivisia ja ennakoitavia, ja niiden tulee huomioida myös muutosten kumulatiivinen vaikutus. Yksittäiset vähäiset ja tavanomaiset suunnittelumuutokset eivät saa johtaa toistuviin muutosilmoituksiin.

Toiminnan laajuuteen tai luonteeseen vaikuttavasta uudesta investoinnista tulee ilmoittaa investointipäätöksen jälkeen ja ennen rakentamisen aloittamista. Muiden muutosten ilmoitusaikaa tulee pidentää vähintään 60 päivään silloin, kun tietojen selvittäminen edellyttää usean konserniyhtiön tai teknisen toimittajan tietoja.

Arvioiden muuttuminen tai suunnitelmien tavanomainen tarkentuminen ei saa sellaisenaan synnyttää muutosilmoitusvelvollisuutta. Muutosilmoitusten tulee perustua selkeisiin ja objektiivisiin kriteereihin.

Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus, tietojenantovelvollisuus ja tietojen luovuttaminen (10, 11 ja 12 §)

atNorth pitää viranomaisten välistä tarkoituksenmukaista tiedonvaihtoa tärkeänä. Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeuden ja tietojenantovelvollisuuden tulee kuitenkin olla tarkkarajaisia, tarkoitussidonnaisia ja sidottuja siihen, mikä on välttämätöntä lain mukaisen tilannekuvan muodostamiseksi tai ilmoitusvelvollisuuden valvomiseksi.

Tietopyynnön tulee olla yksilöity, perusteltu ja rajattu vain välttämättömiin tietoihin. Huoltovarmuuskeskuksen tulee ensisijaisesti hyödyntää muilta viranomaisilta jo saatavilla olevia tietoja. Tietopyynnot eivät saa johtaa laajoihin, yleisluonteisiin tai päällekkäisiin selvityspyyntöihin.

Tietojenantovelvollisuus ei saa laajentaa ilmoitettavien tietojen sisältöä siten, että yrityksiltä voitaisiin pyytää asiakkaiden nimiä, yksittäisiä asiakas- tai työkuormakohtaisia tietoja, turvallisuusjärjestelyjä tai muita kaupallisesti arkaluonteisia tietoja ilman erityisen painavaa ja laissa säädettyä perustetta.

Yritykselle tulee mahdollisuuksien mukaan antaa tilaisuus esittää näkemyksensä tietojen luottamuksellisuudesta ennen niiden luovuttamista toiselle viranomaiselle, ellei kiireellinen turvallisuustilanne sitä estä.

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille tulee rajata laissa nimettyihin viranomaisiin ja laissa säädettyihin käyttötarkoituksiin. Luovutettavien tietojen tulee olla välttämättömiä kyseisen viranomaisen lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi. Säännökset eivät saa mahdollistaa tietojen myöhempää laajentavaa tai käyttötarkoitukseen nähden suhteetonta hyödyntämistä.

Yksittäistä datakeskusta, sen kapasiteettia, aikataulua, teknistä rakennetta, varavoimaratkaisuja, turvallisuusjärjestelyjä, asiakkuuksia tai kaupallisesti arkaluonteisia suunnitelmia koskevia tietoja ei tule julkaista tai luovuttaa tavalla, joka mahdollistaa niiden pääteltävyyden.

Julkisen yhteenvedon tulee perustua riittävän laajoihin alueellisiin tai toimialakohtaisiin kokonaisuuksiin. Tietojen yhdistäminen muihin julkisiin lähteisiin ei saa mahdollistaa yksittäisen hankkeen, toimijan, asiakkaan tai asiakasratkaisun tunnistamista.

Voimaantulon ajankohta sekä siirtymäaika rakentamisvaiheessa ja toiminnassa olevien datakeskusten osalta (15 §)

atNorth pitää ehdotettua 1.1.2027 voimaantuloa ja 30.6.2027 päättyvää siirtymäaikaa lähtökohtaisesti mahdollisina, jos rekisterijärjestelmä, ohjeistus ja ilmoitusmenettely ovat riittävän valmiita ennen lain voimaantuloa.

Jo toiminnassa olevat datakeskukset ilmoittavat toteutuneet tiedot. Rakenteilla olevat datakeskukset ilmoittavat toteutuneet tiedot siltä osin kuin ne ovat saatavilla ja muut tiedot arvioina. Arvioiden perusteena tulee voida käyttää hankkeen senhetkistä parasta käytettävissä olevaa tietoa.

Siirtymäsäännösten ei tule muodostaa taannehtivaa velvollisuutta toimittaa tietoja, joita ei ole ollut saatavilla lain voimaantulohetkellä. Myöhemmin muuttuneet arviot eivät saa sellaisenaan johtaa korjausvelvollisuuteen tai seuraamuksiin.

Ennen lain voimaantuloa tehtyjä alustavia suunnitelmia, kapasiteettivaroja tai muita hankkeen varhaiseen kehitysvaiheeseen liittyviä toimia ei tule pitää investointipäätöksinä. Ilmoitusvelvollisuuden tulee syntyä vasta lain mukaisen investointipäätöksen jälkeen.

Huoltovarmuuskeskusten tehtävä ja sen resursointi

atNorth pitää Huoltovarmuuskeskusta tarkoituksenmukaisena rekisteri- ja valvontaviranomaisena. Huoltovarmuuskeskuksella tulee olla riittävät, pysyvät ja tietoturvallisesti järjestetyt resurssit rekisterin ylläpitämiseen, ilmoitusten käsittelyyn, tietojen analysointiin, valvontaan ja viranomaisyhteistyöhön.

Huoltovarmuuskeskusten tulee julkaista yksityiskohtainen ilmoitusohje ennen lain voimaantuloa. Ohjeessa tulee käsitellä ainakin vaiheittain toteutettavia hankkeita, asennetun tietotekniikan tehontarpeen laskentaa, kapasiteetti- ja sähköarvioiden ilmoittamista, vaihteluvälien käyttöä, muutosilmoitusten kynnyksarvoja, luottamuksellisten tietojen käsittelyä, EU-raportoinnin ja kansallisen raportoinnin välistä työnjakoa sekä ilmoitusmaksuja.

Toimialaa tulee kuulla asetuksen, ilmoitusohjeen ja käytännön ilmoitusmenettelyn valmistelussa. Ilmoitusmenettelyn tulee olla digitaalinen, selkeä ja mahdollisimman vähän hallinnollista työtä aiheuttava.

Ilmoitusmaksujen tulee perustua todellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin ja niiden määräytymisperusteet tulee julkaista hyvissä ajoin ennen lain voimaantuloa. Maksuja ei tule periä viranomaisen pyytämistä teknisistä täydennyksistä, viranomaisen ohjeen perusteella tehdyistä korjauksista tai viranomaisten välisestä tiedonsiirrosta. Maksua ei tule periä myöskään siltä osin kuin

sama tieto on jo toimitettu EU datakeskustietokantaan ja EU-raportointi korvaa kansallisen ilmoituksen. Muutosilmoitusten maksujen tulee olla alkuperäistä ilmoitusta pienempiä.

Rekisterin toimivuutta, hallinnollista taakkaa, tietoturvaa ja tietojen tosiasiallista hyödyntämistä tulee arvioida lain voimaantulon jälkeen säännöllisesti yhdessä toimialan kanssa.

Muut esitystä koskevat huomiot

atNorth kannattaa datakeskusrekisterin perustamista, mikäli rekisteri toteutetaan selkeänä, oikeasuhtaisena ja tietoturvallisena viranomaisjärjestelmänä.

Ilmoitus ei saa muodostaa uutta lupa-, hyväksyntä- tai ennakkovalvontamenettelyä. Rekisteriin ilmoittamisella tai ilmoittamatta jättämisellä ei tule olla vaikutusta datakeskushankkeen luvitukseen, verkkoliittymään, kapasiteetin saatavuuteen tai investointipäätökseen muutoin kuin erikseen laissa säädettyllä tavalla.

Ilmoitettavien tietojen tulee perustua hankkeen senhetkiseen realistiseen arvioon. Rekisterin ei tule ohjata yrityksiä ilmoittamaan hankkeiden teoreettista enimmäiskapasiteettia tai epävarmoja pitkän aikavälin suunnitelmia tavalla, joka vääristäisi kansallista tilannekuvaa.

Sääntelyllä tulee välttää päällekkäinen raportointi EU datakeskustietokannan ja muiden viranomaisjärjestelmien kanssa. Sama tieto tulee toimittaa vain kerran ja siirtää viranomaisten välillä ensisijaisesti automaattisesti.

atNorth pitää tärkeänä, että rekisteriä koskeva jatkovalmistelu ja toimeenpano toteutetaan tiiviissä yhteistyössä toimialan kanssa. atNorth osallistuu mielellään lain jatkovalmisteluun ja tarjoaa käytännön asiantuntemustaan datakeskusten toiminnasta, energiankäytöstä, sähköjärjestelmävaikutuksista, kulutusjoustosta ja hukkalämmön hyödyntämisestä.

Tuominen Tatu
atNorth Oy